

GAUTENG PROVINCE

Department: Education

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

EKURHULENI NOORD

DISTRIK

22 NOVEMBER 2017

Graad 9 Eksamen

Vak : Sosiale Wetenskappe

Dissipline : Geografie

Datum : 22 November 2017

Doel : **Om feite omtrend die verlede te verkry.**

Vaardighede :

- Gebruik en teken van kaarte
- Identifiseer en verkry inligting vanuit teks, handboeke, atlasse en fotos
- Werk met data en statistieke in die vorm van grafieke, tabelle en diagramme
- Vra vra en identifiseer probleme
- Bespreek en luister met aandag
- Versamel en verwys na data (insluitende koerante, boeke ens.)

Punte : 100

Tyd : 2 Ure

INSTRUKSIES:

1. Al die vra moet op die antwoordblad beantwoord word
2. Skryf netjies en leesbaar
3. Nommer korrek
4. Leerders mag nie die hulpbronne net so oorskryf nie
5. Die vraestel bestaan uit 6 bladsye

Vraag 1: Verwering

- 1.1. Analiseer die volgende stellings en dui aan of hulle **WAAR OF ONWAAR** is. Skryf slegs die antwoord langs die nommer neer.
- 1.1.1. Ontvriesing vind plaas wanneer water gedurende winter tussen die krake in rotse vasgevang word.. (1)
- 1.1.2. Water en temperatuur is die twee agente van verwering. . (1)
- 1.1.3. Die volgende is drie tipes golwe: (1)
- a) Konstruktiewe golwe.
- b) Destruktiewe golwe.
- c) Hidrouliese golwe.
- 1.1.4. Afsetting vind in die bolloop van 'n rivier plaas. (1)
- 1.1.5. Trogeindes is dikwels die beginpunt van 'n gletser bo-op 'n berg en beweeg dan af die valley. (1)
- 1.2. Pas die items in Kolom A met die beskrywings in Kolom B. Skryf slegs die nommer en letter neer. bv. 2.1 –F (6)

KOLOM A	KOLOM B
1.2.1. Oksidasie	A. 'n Gletseragtige geërodeerde verskynsel
1.2.2. Karbonering	B. Wanneer silikaat minerale water absorbeer en dit verander die samestelling
1.2.3. Biologiese verwering	C. Water meng met suurstof en yster om yster oksiede te vorm wat rotse afbreek.
1.2.4. Hidrolise	D. Die kombinerings van water en koolstofdioksied om koolstof oksied te vorm wat rotse afbreek.
1.2.5. Paddastoelrots	E. Verwering deur mense, plante en diere.
1.2.6. U vormige vallei	F. 'n Sand geërodeerde verskynsel.

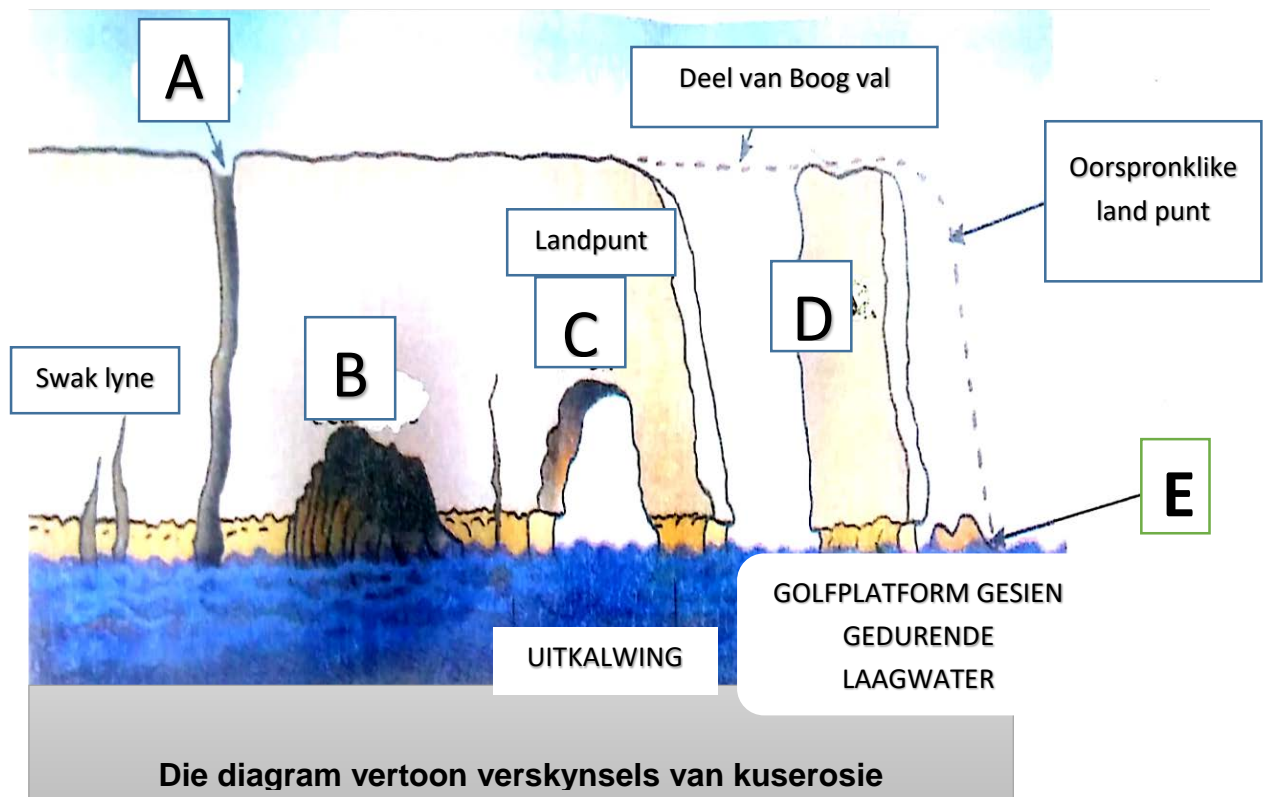
Die impak van mense op gronderosie

- 1.3. Voltooi die onderstaande tabel deur die oop spasies in te vul.

Menslike bydrae tot gronderosie	Die impak van hierdie praktyke op ons omgewing	Hoe ons die problem kan oplos om ons omgewing te beskerm
1.3.1. Mynbou	1.3.2. (2)	1.3.3. Die rehabilitasie van mynhope bv. Gold Reef City
1.3.4. (1)	1.3.5. Die verwydering van natuurlike plantegroei en ploeg van lande veswak die grond.	1.3.6. (2)
1.3.7. Konstruksie	1.3.8. (2)	1.3.9. (2)

1.4. **Verskynsels van erosie en afsetting.**

1.4.1. Analiseer die onderstaande diagram en benoem die verskynsels. (A-E). (5)

1.4.2. Skryf 'n paragraaf van ten minste tien reëls waarin jy verduidelik hoe die krag van golwe die verskillende verskynsels op die diagram veroorsaak. (8)

Verskynsels van erosie geassosieer met gletsers en wind.

1.5. Groepeer die volgende verskynsels in hulle korrekte kolom. Die volgende verskynsels word gevorm deur die beweging van ys en wind. (10)

	WIND VERSKYNSELS	YS VERSKYNSELS
1.5.1. Horlng		
1.5.2. Bergkam		
1.5.3. Paddastoelrots		
1.5.4. Trogeindes		
1.5.5. Grondmoreenbult		
1.5.6. Abrasie		
1.5.7. Windkamme		
1.5.8. Dwars duine		
1.5.9. Glip gesig		
1.5.10 Esker		

- 1.6. Kies die korrekte woord van die woord boks en voltooi die volgende stellings. Skryf slegs die woord langs die nommer neer.

Erosie	Abrasie
Oewerwalle	Sand Duin
Vorm	Posisie
	Hoefystermeer

- 1.6.1. Wind beweeg los deeltjies en dit kan teen ander objekte bots en dit veroorsaak _____. Hierdie proses word genoem _____. (4)
- 1.6.2. Woestynstorms wat vir dae waai vorm _____. (2)
- 1.6.3. Hierdie verskynsels is nooit vir 'n lang tyd dieselfde nie en verander _____ en _____ na die wind waai. (2)
- 1.6.4. Twee landvorms wat vorm by rivier afsettings is _____ en _____. (4)

Vraag 2: Gebruik van hulpbronne

- 2.1. Analiseer die onderstaande foto en beantwoord die vrae wat volg.

- 2.1.1. Verduidelik wat bedoel word met die terme “koolstofvoetspoor” (2)
- 2.1.2. Hoe help die gebruik van meer volhoubare energie lande om hulle koolstofvoetspoor te verminder? Noem een manier (2)
- 2.1.3. Verduidelik die terme “ voedselsekerheid ”. (2)
- 2.1.4. Hoe help die kinders in die foto hierbo om by te dra tot voedselsekerheid. (2)
- 2.1.5. Verduidelik die konsep van toepaslike tegnolgie deur gebruik te maak van die foto hierbo om jou te help. (2)
- 2.2. Teken ‘n tabel met twee kolomme waarin jy die twee voor- en nadele om van wetenskaplike en tegnologiese maniere te gebruik om die voedsel produksie te verhoog evalueer. (8)

Die rol van wetenskap en tegnologie in voedselproduksie.

- 2.3. Bestudeer die gevallestudie en beantwoord die vrae wat volg:
- 2.3.1. Verduidelik wat genetiese modifisering van boerdery is en hoekom dit beoefen word. (3)

GEVALLE STUDIE : FABRIEK BOERDERY

Varke: Omdat hulle sosiale en intelligente diere is, gaan varke mal oor verveligheid in smal, geïsoleerde hokke wat te klein is vir hulle om om te draai. Stof, vuilheid en giftige gasse van varke afval skep ‘n ongesonde omgewing wat lei tot siektes.

Melk koeie: Koeie word in ‘n klein binne hok gehou of in stampvol voedingshokke waar hulle gevoed word, water drink en hulle afval meganies verwyder word. Hulle word net twee keer per dag uitgelaat om gemelk te word.

Pluinvee: Hoenders is geneties verander om groter dye en borse te produseer, wat die meeste vleis het. Die voëls groei en groei teen ‘n onnatuurlike pas, en bereik oor een kilogram in slegs sewe weke.

Eiers: Voëls word in stampvol klein hokke met skuins draad, vloere en konstante ligte om hulle te aan te moedig om ‘n groter eier produksie.

- 2.3.2. Beskryf 3 van die probleem wat lei tot voedselonsekerheid. (3)
- 2.3.3. Verduidelik hoekom dit belangrik is vir gebruikers om kennis te dra van die voedsel wat hulle koop, veral genetiese modifisering voedsel. (2)
- 2.3.4. Lys twee positiewe- en negatiewe impakte van genetiese gemodifiseerde boerdery. (4)
- 2.3.5. Gebaseer op die gevallestudie noem 2 effekte van nywerheidsboerdery. (4)

Volhoubare gebruik van hulpbronne

2.4. Bestudeer die onderstaande bron en beantwoord die vrae wat volg:

Oorbevissing veroorsaak vis tekorte langs die Weskus .

Oorbevissing geskied langs die Suid Afrikaanse Weskus. In dorpe soos Lamberts Baai het visvangs die afgelope paar jaar drasties afgeneem en sommige vis proseserings fabrieke het gesluit en het groot werkloosheid tot gevolg gehad. Die Mariene bioloog Ken Hutchings het gesê "Die lang geskiedenis van treillernet visvang langs die Weskus, insluitende die riviermondings van die Berg en Olifant's Rivier, het gelei tot die uitputting van sekere aanlandige spesies, soos die elf, cob and Steenbras gebruik riviermondings as kweek ares. Die klein visse bly daar tot hulle groot genoeg is om see toe te swem. Dit is hierdie visse wat bdeur treillernette gevang word. Dit is hoekom jy geen ordenlike grootvis langs die Weskus kan koop nie, behalwe snoek wat nie die riviermondings ingaan om te spawn nie". Seekos restaurant eienaars sê ook dit is moeilik om sekere vis plaaslik te kry en dat meeste van die vis van ander plekke bestel moet word wat dit baie duur maak.

- 2.4.1. Verduidelik die terme oorbevissing in jou eie woorde. (2)
- 2.4.2. Volgens die artikel, wat is die redes vir oorbevissing in die Weskus? (2)
- 2.4.3. Watter spesifieke spesies van vis word geaffekteer? (1)
- 2.4.4. Beskryf hoe die val van die plaaslike industrie die plaaslike mense in die omgewing beïnvloed het. (2)
- 2.4.5. Noem twee maniere om visvang in Suid Afrika meer volhoubaar te maak. (4)

GROOT TOTAAL: 100